

**Hristos, Prietenul nostru în suferință
– Florilegiu patristic –**

Selecția textelor, *Cuvânt lămuritor*, *Studiu introductiv* și note
Pr. dr. Liviu PETCU

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2012

*Până la o vreme va suferi cel îndelung-răbdător
după aceea îi va răsări veselie*
(Ecclesiasticul 1, 22)

Cuprins

ABREVIERI.....	9
CUVÂNT LĂMURITOR.....	11
STUDIUL INTRODUCȚIV	16
Taina suferinței.....	16
Compașiunea divină față de omul suferind	17
Compașiunea pentru aproapele nostru.....	23
Viața creștină este hristocentrică și hristomorfică	25
Calea care duce la ceruri trece și prin suferință	26
De ce trimite sau îngăduie Domnul suferința?	27
Reacțiile emoționale ale bolnavilor. În Dumnezeu poate afla bolnavul toată mângâierea	29
Acceptarea și resemnarea	32
Suferința și creșterea spirituală	33
Împărtășirea de slava cerească prin suferință.....	36
TEOLOGIA BOLII.....	40
Boala este o stare contrară firii.....	40
Cauze ale bolilor	41
Motivele îngăduirii bolilor de către Dumnezeu	47
De ce sunt atinși de diverse boli chiar și cei sfinți	53
Sensul suferinței fizice	57
A fi bolnav este o cercetare dumnezeiască și un dar dumnezeiesc	58
Suferința celor drepti și „norocirea” păcătoșilor	61
Răbdarea în boală.....	69
Suportarea bolilor cu îndelungă răbdare, iubire, rugăciune și mulțumire către Dumnezeu	74
Dumnezeu nu cere de la cel bolnav decât mulțumire și răbdare.....	81
Să nu ne descurajăm, cuprinși fiind de boli, căci sunt adevărate leacuri pentru noi	82
Beneficiile bolii	85
Cei ce suferă cu răbdare și cu mulțumire primesc cununi de mucenici	98
Suferința păzește comorile dumnezeiești din suflet și este mântuitoare.....	101

Sfintii – pilde de răbdare a suferinței.....	102
Atitudinea martirilor în fața morții este pilduitoare pentru bolnavii în stadiu terminal	107
Unii cuvioși se rugau pentru a fi pedepsiți aici cu boli spre a scăpa de veșnica pedeapsă	121
Rugăciunea de mijlocire la Dumnezeu a celor bolnavi și pentru cei bolnavi.....	124
Cuvinte de întărire și de mângâiere pentru cei suferă din cauza bolii.....	131
Bolnavii credincioși simt mângâierea dumnezeiască	133
Să nu ne punem nădejdea doar în puterea medicamentelor, ci și în Făcătorul acestei puteri.....	135
Dumnezeu îi întărește pe oameni cu ajutorul Lui.....	139
„Doamne, doar dacă-mi este de folos, vindecă-mă în grabă!”.....	141
Hristos – Tămăduitorul nostru	143
Tămăduiri miraculoase prin intervenția divină	145
ÎNGRIJIREA BOLNAVILOR	165
Ajutorarea, slujirea, îngrijirea și sfătuirea bolnavilor	165
Îngrijirea bolnavilor ce suferă de boli contagioase	179
Cel bolnav nu trebuie să oprească pe alții care vor să-l slujească.....	181
Pe unii cuvioși bolnavi, neslujindu-i nimeni, îi slujeau îngerii sau direct Dumnezeu	182
Ajutorul Domnului pentru cei infirmi	182
ARTA MEDICALĂ.....	184
Mare e în fața lui Dumnezeu medicul credincios, fără de arginți și iubitor de oameni	186
PEDAGOGIA ÎNCERCĂRILOR.....	190
Încercările - urmări firești ale îndeletnicirilor duhovnicești	190
Încercările sunt indispensabile pentru curăția sufletului.....	191
„Când afli pace neschimbată în calea ta, teme-te!”	191
Motivele și scopul încercărilor	192
Îngăduirea încercărilor de către Dumnezeu	197
Încercările sunt adevărate teste pentru noi, ce vădese aplecarea voinței noastre	202
Fără dușman și tentații nu există luptă, nici victorie, nici cunună	205
Cel rău nu supără sufletul după voia lui, ci atât cât îi permite Dumnezeu	206
Îndemn la răbdarea încercărilor cu mulțumire și smerenie.....	207
Beneficiile de pe urma depășirii încercărilor	212
Dumnezeu – nădejdea și ajutorul nostru în încercări	220

CRUCEA NECAZURILOR	226
De ce pe drumul mântuirii ne pândesc multe necazuri?.....	226
Necazurile mântuitoare și cele pierzătoare	229
Necazurile – rostul lor	229
„În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea”	231
Îngăduirea necazurilor de către Dumnezeu	232
Domnul îl ceartă pe cel pe care îl iubește	242
Virtutea neprobată în necazuri nu e întărită.....	244
Exortatii la răbdarea cu serenitate a necazurilor.....	246
Cine nu rabdă necazurile, suferă un chin îndoit	260
Ce ne dă putere în a răbda necazurile?	261
Marele câștig al răbdării necazurilor.....	265
Necazurile suferite de dragul Domnului Hristos.....	290
Suntem slăviți de Dumnezeu prin răbdarea necazurilor și El este slăvit prin noi.....	291
Prin râvna pentru Dumnezeu, suprema pătimire devine suprema nepătimire	293
Noi ne laudăm în necazuri.....	294
Să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru leacurile amare, dar vindecătoare	295
Cel ce se plânge de necaz, iubește plăcerea	297
Cei ce-și doresc moartea din pricina necazurilor, nu știu ce vor	297
Diavolul dorește ca noi, aflându-ne în necazuri, să cădem în deznădejde	299
Cuvinte de întărire pentru cei căzuți în descurajare	300
Adevăratele necazuri.....	306
Necazurile celor desăvârșiți.....	307
„Roagă-te înainte de a veni necazurile!”	308
Sfinții se rugau neîncetat și se bucurau când se aflau în necazuri	308
Mângâierea și ușurarea noastră la vreme de necaz	309
Domnul Hristos – ajutorul nostru în necazuri	311
COMPĂTIMIREA	317
BIBLIOGRAFIE	320

Cuvânt lămuritor

Întrucât Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din ziua de 17 februarie 2011 a proclamat anul 2012 ca „Anul omagial al Sfântului Maslu și al îngrijirii bolnavilor”, am considerat binevenită și utilă, în panoplia de simpozioane, conferințe, alcătuirii de cărți și volume colective de studii, articole, expoziții etc. închinată acestor teme, alcătuirea unui florilegiu patristic tematic, precedat de un studiu introductiv în care am încercat a pătrunde și a desluși măcar în parte taina suferinței și a arăta importanța și folosul compătimirii și al îngrijirii bolnavilor, reacțiile emotionale ale acestora, evidențiind faptul că viața creștină este hristocentrică și hristomorfică, iar creștinii – următorii ai lui Hristos – percep suferința într-o lumină pozitivă, ca mijloc de purificare și de creștere spirituală și nu ca ceva lipsit de sens.

Volumul de față, intitulat *Hristos, Prietenul nostru în suferință* este împărțit în șase capitole după cum urmează: I. Teologia bolii; II. Îngrijirea bolnavilor; III. Arta medicală; IV; Pedagogia încercărilor; V. Crucea necazurilor; VI. Compătimirea.

Pentru alcătuirea acestui florilegiu tematic, am parcurs colecțiile patristice apărute în limba română, precum și unele opere ale Sfinților Părinți care au avut în atenție temele propuse în acest volum. De asemenea, nu au fost lăsate de-o parte *Patericele* traduse până acum în limba română. După cum se va putea remarca prin lectură atentă, fiecare cuvânt din *Pateric* este măsurat, concis, ales după o lungă tăcere, la inspirația Duhului, dovedindu-se astfel ziditor de suflet.

Fiecare temă este alcătuită din așa-zisele capete sau texte ale cuvioșilor părinți, care constituie de fapt sentințe, butade, exortatii, principii, sfaturi, experiențe, meditații, întâmplări și atitudini. Fiind adunate și înșiruite tematic, textele Sfinților Părinți ușurează astfel lectura cititorului care este preocupat sau interesat de o temă anume. Astfel, acesta nu va mai căuta o idee, un sfat sau o butadă în întreaga carte, ci se poate ghida direct la tema dorită.

Am considerat binevenită inserarea ca note explicative de subsol a unor observații și comentarii suplimentare legate de diverși termeni sau idei, pentru o exactă și corectă înțelegere a textului patristic. Aceste note

aparțin atât traducătorului sau talmăcitorului textului, editorului, cât și celui care a alcătuit prezentul florilegiu, respectiv subsemnatului.

Sfaturile sau zicerile Părinților, care constituie de fapt și o terapie spirituală, răspund multor întrebări, nedumeriri și probleme duhovnicești, pe care lecturându-le, realizăm că dragostea cuvioșilor era atât de mare, încât aveau aplecare și înțelegere pentru fiecare om, iar anduranța lor în suferință, încercare sau necaz le era sprijinită și întărită de Hristos, de credința în El și de gândul la bunătățile veșnice ale Împărăției Lui. Scopul Părinților, așa cum subliniază și scrierile filocalice a fost să facă din inima fiecărui creștin un altar aprins de flăcările iubirii de Dumnezeu și de oameni, pe care să ardă neîncetat focul rugăciunilor către Dumnezeu și sfânta meditație a cuvintelor Duhului.

Textele patristice ne lansează și o exortatie la introspecție, la meditația profundă și constantă, sprijinită pe conținutul Sfintei Scripturi și a Sfintei Tradiții și pe paradigmele oferite de acestea asupra fragilității, coruptibilității, nestatorniciei și efemerității lumii acesteia. Acesta este pentru om începutul căii de a-și îndrepta din ce în ce mai mult atenția către suflet și către ceea ce ar trebui să primeze în viața lui, căci adesea, în goana după lucrurile urgente omul uită de fapt de cele fundamentale și cu adevărat folositoare ale vieții lui, iar grijile lumesti exterioare devin apăsătoare și înrobitoare și-i răpesc timpul care ar trebui dedicat rugăciunii, meditației, lecturii etc. Omul secularizat, atunci când este atins de boli sau de oarece suferințe ori necazuri, devine debusolat, nu le înțelege taina, noima, rostul și modul cum le poate depăși sau cum poate urca, *valorizându-le*, mai aproape de Dumnezeu.

Viața de acum este ca o luptă în *stadion* sau în arenă, însă viața viitoare e *cunună*. Tentatiile de tot felul, bolile, suferințele și necazurile ce se abat asupra omului în această viață efemeră nu îl fac să fie slab sufletește, ci îl arată cum este de fapt și îl pot întări dacă acesta nu descurajează, ci se îmbărbătează în răbdare, rugăciune și mulțumire către Dumnezeu. Însă, în această luptă nevăzută și în acest război pe plan duhovnicesc, omul nu rămâne singur, ci este ajutat de Dumnezeu Cel iubitor, Care este „mai iubitor decât un tată, cu mai multă grijă decât o mamă, un Stăpân care te iubește mai cu foc decât se iubesc mirele și mireasa; un Stăpân care socotește propria Lui odihnă mântuirea ta, și de mântuirea ta Se bucură mai mult decât te bucuri tu când scapi de primejdie și de moarte (...); un Stăpân, Care-ți arată tot felul de dragoste, dragostea pe care o are tatăl pentru copii, mama pentru odraslele ei, vierul pentru vie, arhitectul pentru casa pe care o construiește, mirele pentru mireasă, tânărul pentru fecioară; un Stăpân, care vrea să depărteze de la tine răul tot atât de mult

cât e de departe răsăritul de apus, cât e de înalt cerul de pe pământ – că și aceasta ți-am dovedit-o! –, dar, mai bine spus, nu numai atât, ci chiar cu mult mai mult, așa precum am arătat când am vorbit despre acestea și când am îndemnat să nu ne oprim numai la pilde, ci cu gândirea să depășim pildele. Da, pentru că pronia lui Dumnezeu este netălmăcită, purtarea Lui de grijă neînțeleasă, bunătatea Lui nespasă, iubirea Lui de oameni fără de urmă¹.

Hristos rămâne de-a pururi Veșnicul îndrăgostit:

„mai iubitor decât orice prieten,
mai drept decât orice stăpân,
mai mângâietor decât orice tată,
mai întru noi decât orice mădular al nostru,

mai de trebuință nouă decât chiar inima noastră². Datoria noastră constă în a-I răspunde și Lui cu iubirea noastră și a răspunde tuturor oamenilor cu puterea iubirii ce ne-o dă El.

Astfel, creștinul este chemat să păstreze neschimbată frumusețea chipului sădit de Dumnezeu în el, să devină mai încercat, mai experimentat și mai puternic pentru unul dintre cele mai grele examene ale acestei vieți și anume lupta cu bolile și felurile încercări, mai răbdător în suferință, înțelegând taina și rostul ei. Astfel, el se dovedește a fi și un împlinitor al cuvintelor dumnezeiești și nu doar un auditor, grăitor sau cititor al acestora.

Precum vom vedea, sfinții lansează nenumărate îndemnuri la a răbda suferința, mulțumind lui Dumnezeu, căci ea ajunge pricină și temei de cununi în ceruri. Îi avertizează, de asemenea, pe cei aflați în boli și felurile necazuri să nu deznădăjduiască, să nu cârtească împotriva Creatorului și să nu învinuiască purtarea Sa de grijă, căci făcând astfel, aceste atitudini greșite le sunt spre cădere. Celor în putere și sănătoși, le adresează calda invitație de a cerceta pe cei bolnavi, pe suferinzi, căci după modul cum a împlinit cineva porunca dragostei de aproapele va fi și judecat la judecata cea înfricoșătoare de la sfârșitul veacurilor. În literatura patristică ni se reliefează, cu referire la criteriile judecării celei din urmă, faptul că Mântuitorul nu ne cere ceva aproape imposibil de realizat, sau fapte realizabile cu mari

¹ Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre desfătarea celor viitoare. Să nu deznădăjduim. Nouă cuvântări la Cartea Facerii*, Traducere din limba greacă veche și note de Preotul Profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008, p. 241.

² Sf. Nicolae Cabasila *apud* Kallistos Ware, *Ortodoxia, calea dreptei credințe*, trad. de E. Chiosa, G. Jacotă și Pr. D. Ailincăi, Edit. Trinitas, Iași, 1993, p. 12-13.

și îndelungi eforturi și anume, nu ne spune: „Am fost bolnav și M-ați vindecat”, ci doar „M-ați cercetat”, adică ați venit la Mine, M-ați vizitat. Cu toții cred că subscriem la cele spuse de Ecclesiast (4, 10): „vae soli!”, adică „vai de cel singur!”, vorbă împrumutată și de antici. Ce mare bucurie ne face cineva care ne vizitează atunci când ne aflăm pe patul suferinței! Simpla prezentă și faptul de a ne fi alături la greu, ne pacifică, ne înjumătățește durerea sufletului și a trupului atins de boală, ne însuflă speranță și ne exaltă sufletul. Dintre cele ce caracterizează firea noastră umană este și faptul de fi solidari unii cu alții.

Continuând prezentarea volumului de față, subliniem faptul că el reunește atitudini spirituale de mare diversitate, autorii trăind și scriindu-și operele în diferite secole din decursul primelor două milenii, însă convingerile și sfaturile lor sunt convergente, căci sunt pătrunse și inspirate de același Duh Sfânt, Care suflă unde voiește (In. 3, 8); toate aceste atitudini duhovnicești pot constitui un adevărat ghid pentru urcușul duhovnicesc al omului spre desăvârșire. În aceste scrieri, Părinții duhovnicești se exprimă uneori simplu, dar nu simplist, clar, direct, cu un minimum de mijloace, fără preocuparea de efecte stilistice, lapidar și ferm. Ei nu sunt preocupați de artă și stil, ci de frumusețea viețuirii în Hristos, de frumusețea sfințeniei și de sfințenia frumuseții.

Deși textele selectate nu sunt dogmatice, ci de Spiritualitate Ortodoxă, lectura acestui volum necesită totuși un anume efort intelectual și o atenție sporită, însă acestea merită depuse pentru că lectorul va fi recompensat de o înțelegere adâncă și de o satisfacție spirituală certă, căci răspunsurile și explicațiile au gir divin și sunt pline de înțelesuri mărturisite cu patos și dragoste de frate. Folosul lecturării și al aprofundării acestei cărți îl vor întrezări și-l vor dobândi cititorii care vor avea în ea o călăuză patristică pentru cunoașterea și aprofundarea tainei suferinței, a încercărilor și a necazurilor, precum și a rostului și a rolului lor expiator și benefic.

Nutrim nădejdea că acest florilegiu tematic va fi util tuturor celor iubitori de înțelepciune și trăire creștină genuină, dornici de a cunoaște *logica credinței* noastre, căci el a fost alcătuit pentru a aduce o mai bună înțelegere și cunoaștere a tainei suferinței, precum și pentru a oferi un sprijin și mângâiere sufletească în necazuri, putându-se constitui într-un adevărat ghid pentru viață, căci prezintă o lecție rar întâlnită de răbdare, de depășire a suferinței și de valorizare a ei.

Deși cititorul va putea constata că o parte din textele patristice și ale scriitorilor duhovnicești ai veacurilor primare ori ale unor cuvioși ce au fost contemporani nouă sunt adresate monahilor, totuși interesează și folosesc

deopotrivă de mult și viața duhovnicească a creștinilor mireni, fiecare dintre aceștia fiind chemat, ca și monahul, la lupta cea bună pentru dobândirea mântuirii.

Volumul a fost alcătuit cu scopul de a oferi cititorilor prețioase îndemnuri și explicații duhovnicești pe teme propuse de autorul florilegiului, iar predicatorilor un bogat material ce poate fi valorificat cu succes.

Autorul

Teologia bolii

Boala este o stare contrară firii³⁸

„Nu se poate spune că boala este necreată, dar nici că este creatură a lui Dumnezeu. Nu! Ființele au fost create cu o structură naturală potrivit firii lor și au fost aduse la viață având desăvârșite toate mădularele; se îmbolnăvesc când își pierd starea naturală de viețuire; își pierd sănătatea sau prin o viețuire rea, sau din o pricină oarecare ce aduce îmbolnăvirea trupului. Deci Dumnezeu a făcut trupul, nu boala; a făcut sufletul, nu păcatul; sufletul se înrăutățește când se îndepărtează de starea lui naturală”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omiliii și cuvântări*, omilia a IX-a, VI, în PSB, vol. 17, p. 442)

„A fost izgonit (Adam) îndată din rai, a pierdut acea viețuire fericită și a ajuns rău, nu din constrângere, ci din nesocotință. A păcătuit pentru că a întrebuintat rău voința sa liberă și a murit din pricina păcatului, «că plata păcatului este moartea» (Rom. 6, 23). Cu cât se depărta de viață, pe atât se apropia de moarte. Căci Dumnezeu este viață, iar lipsa vieții,

---

³⁸ Starea de perfecțiune relativă a primului om, ajutată de harul divin, se referă atât la suflet cât și la corp. Perfect era primul om din punct de vedere intelectual, pentru că mintea sa se afla într-o stare curată, luminată, dreaptă și liberă de rătăcire, avea cunoaștere dreaptă, mai ales în ce privește cunoașterea adevărului suprem, care e Bunul Creator. Aceasta reiese din faptul că a pus nume potrivite tuturor animalelor, a înțeles drept poruncile lui Dumnezeu, cu care stătea în cea mai strânsă legătură, și a cunoscut pe Dumnezeu, pe cât îi era cu putință, precum și lucrurile din natură. Voia lui era străină de orice răutate, supunându-se voii lui Dumnezeu, căci nu exista luptă între simțire și spirit. Perfecțiunea relativă a primului om nu se mărginea numai la suflet, ci și la corp, căci corpul lui era sănătos, robust, plin de putere și necuprins de dureri, suferințe sau boli, de unde rezultă că durerile, suferințele și bolile nu sunt decât consecințe ale păcatului. Nici o slăbiciune, nici o durere, nici o suferință nu-l atinseseră și puteau să nu-l atingă vreodată și de aceea și trupul era destinat nemuririi, ca și sufletul. Unele din aceste perfecțiuni, precum: mintea luminată, inima curată, voința ordonată și trupul sănătos țineau de însăși firea omului, adică erau însușiri ale lui, fără de care nu ni l-am putea închipui și fără de care n-ar fi fost superior celorlalte viețuitoare de pe pământ. Altele, precum: nemurirea trupului și desăvârșita armonie dintre trup și suflet, erau perfecțiuni care nu țineau de firea omului, ci-i erau date în dar de Dumnezeu – n.n.

moarte. Deci Adam, prin depărtarea sa de Dumnezeu, și-a pricinuit moartea, potrivit celor scrise: «Iată vor pieri toți cei care se depărtează de Tine» (Ps. 72, 26). Astfel, nu Dumnezeu a creat moartea³⁹, ci noi prin voința noastră rea, am atras-o asupra noastră. Pentru pricinile de mai sus, Dumnezeu a îngăduit desfăcerea trupului ca să nu se păstreze pentru noi nemuritoare boala, întocmai ca un olar care nu vrea să bage în foc un vas de lut stricat înainte de a îndrepta, prin refăcerea lui, stricăciunea pe care o are». (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a IX-a, VII, în PSB, vol. 17, p. 442-443)

„... boala trupului este o stare contrară firii, cumpăna elementelor din trup stricându-se din pricina covârșirii unuia, ceea ce aduce o stare potrivnică firii». (Nil Ascetul, *Cuvânt ascetic*, cap. 50, în *Filocalia*, vol. I, p. 206)

Cauze ale bolilor⁴⁰

„Nebun, lipsit de minte și de înțelegere .... este acela care spune că Dumnezeu este autorul relelor ... (acesta săvârșește) un păcat atât de mare ....». (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a IX-a, III, în PSB, vol. 17, p. 435)

„Când ni-i bolnav trupul, facem totul și ne zbatem ca să scăpăm de suferințe; dar când ni-i bolnav sufletul, amânăm și nu ne sinchisim. De aceea nu scăpăm nici de bolile trupesti, pentru că nu sunt fără importanță cele necesare, iar cele fără importanță, necesare. Lăsăm izvorul păcatelor și curățim râurile. Că pricina bolilor trupesti este păcatul cuibărit în suflet a arătat-o slăbănogul de treizeci și opt de ani (In. 5, 2-15), bolnavul coborât prin acoperiș (Lc. 5, 18-25), iar înainte de toți, Cain (Fac. 4, 8). Dovezi despre adevărul acesta găsești câte vrei și unde vrei. Să secăm, dar, izvorul păcatelor și vom opri toate pâraiele bolilor trupesti. Nu vei pune capăt numai bolilor, ci și păcatului; și păcatului mai mult decât bolii, pe

---

³⁹ Nici boala – n.n.

⁴⁰ În general neajunsurile, necazurile, bolile, suferințele de tot felul sunt consecințe ale păcatului originar și mărturia tristă, dar certă, a realității lui. Sfinții Părinți spun, în general, că în Adam a căzut toată firea omenească, urmările neascultării protopărinților fiind impropriate de noi toți. Însă Mântuitorul, prin Întruparea Sa, a întărit firea omenească, aceasta devenind mai puternică împotriva tentațiilor și a încercărilor vieții. Îmbolnăvirea firii noastre prin Adam s-a realizat fără noi, iar Mântuitorul, prin voia Sa, a tămăduit, fără aportul sau contribuția noastră, firea omenească, pentru ca tămăduirea să treacă și la noi – n.n.

cât este sufletul mai bun decât trupul”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XIV, III, în PSB, vol. 23, p. 169-170)

„Că dacă moartea, cel mai mare rău, își are rădăcina și temeiul în păcat (Rom. 5, 12), cu atât mai mult majoritatea bolilor”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia XXVII, II, în PSB, vol. 23, p. 345)

„Am putea să nu avem nici o suferință, dacă ne-am îndepărta de viciu”. (Sf. Vasile cel Mare, *Omilii și cuvântări*, omilia a IX-a, III, în PSB, vol. 17, p. 436)

„Există însă pericolul de a cădea în concepția rătăcită că pentru orice boală este nevoie de ajutoarele medicinei. Căci nu toate bolile ne vin de la natură sau de la o dietă greșită sau din alte cauze corporale, pentru care vedem că medicina este câteodată de folos, fiindcă adesea bolile sunt pedepse pentru păcatele noastre, venite (asupra noastră) pentru întoarcere. Căci Scriptura spune: «Pe cine iubește Domnul, pe acela îl ceartă» (Prov. 3, 12); și: «Pentru aceasta mulți sunt slabi și bolnavi între voi și mulți mor; căci dacă ne-am judeca pe noi înșine, (atunci) n-am mai fi judecați. Fiind însă judecați de Domnul, suntem pedepsiți, ca să nu fim osândiți împreună cu lumea» (I Cor. 11, 30-32). Așadar, cei de felul acesta, când vor cunoaște greșelile lor, fiind liniștiți și uitând de ajutoarele medicale, trebuie să îndure cele trimise asupra lor (...), și să dea dovadă de îndreptare, prin aceea că fac roade vrednice de cântă și să-și aducă aminte de Domnul, Care spune: «Iată că te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău» (In. 5, 14). Dar bolile mai provin câteodată și la cererea celui rău (a diavolului), când Stăpânul cel iubitor de oameni pune la luptă ca un împotrivor al acestuia pe un mare luptător și dărâmă trufia lui prin răbdarea la cea mai înaltă treaptă a servilor Săi, ceea ce știm că s-a întâmplat în cazul lui Iov (Iov 2, 6). Sau ca exemplu pentru cei nerăbdători se aduc, de către Dumnezeu, (unii) care pot să suporte până la moarte, ca în cazul lui Lazăr care, acoperit de astfel de bube (Lc. 16, 20), așa cum se arată în Scriptură, niciodată n-a cerut ceva de la cel bogat și nici nu s-a arătat nemulțumit din cauza stării lui.(...) Dar mai aflăm și altă cauză pentru care se întâmplă bolile la sfinți, ca în cazul Apostolului. Căci, ca să nu se pară că trece peste limitele naturii omenești și ca să nu creadă cineva că el ar fi înzestrat de la natură cu ceva în plus (lucru pe care l-au făcut unii licaonieni, care i-au adus cununi și lauri - Fap. 14, 13), era bolnav neconținut, ca să arate că natura lui era cu adevărat omenească”. (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mari*, Cap. II, Î. 55, R. IV-V, în PSB, vol. 18, p. 299-300)

„Ce oare! Veți zice voi, așa-i că toate bolile vin din păcate? Nu toate, ci cele mai multe. Sunt care-și trag originea din mândrie, necumpătare, beție, lenevie, acestea nasc bolile trupești”⁴¹. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, omilia XXXVIII, 1, p. 180)

„Omul rabdă pătimiri pentru una dintre acestea: sau pentru dragostea lui Dumnezeu, sau pentru nădejdea răsplății, sau de frica muncilor, sau de frica oamenilor, sau pentru fire, sau pentru plăcere, sau pentru câștig, sau pentru slava deșartă, sau de nevoie”. (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete despre dragoste*, suta a doua, cap. 77, în *Filocalia*, vol. II, p. 101)

„... diavolul e numit «sluga lui Dumnezeu» ca cel ce, cu îngăduirea lui Dumnezeu, pedepsește pe păcătoși, rămânând totuși apostat și tâlhar viclean, ca unul ce are aplecarea voinței foarte înrudită cu a celor ce s-au depărtat de Dumnezeu prin plăcere⁴². Căci e drept să fie chinuiți de diavol cei ce au îmbrățișat cu voluptate planurile lui viclene prin păcatele de bunăvoie. Astfel, diavolul este atât semănătorul plăcerii, cât și aducătorul durerii prin pătimirile fără de voie”. (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Răspunsuri către Talasie*, răspunsul 26, în *Filocalia*, vol. III, p. 105)

„Bolile se nasc în mulți adeseori din pricina hrănirii fără rânduială și mereu schimbată. Căci aceștia întind înfrânarea până la flămânzirea cea mai de pe urmă și se predau unor osteneți virtuozitate fără măsură și fără dreaptă socoteală, aici trec la mâncare fără măsură și la săturarea care e dușmanul firii. Deci e de trebuință înfrânarea celor începători în virtute și celor ce și-au dus nevoițele până dincolo de mijloc, ajungând la treapta cea mai înaltă a vederii. Căci ea e maica sănătății, e prietena curăției și însoțitoarea cea bună a smeritei cugetări”⁴³. (Cuviosul Nichita Stithatul, *Cele 300 de capete despre făptuire*, suta întâi, cap. 88, în *Filocalia*, vol. VI, p. 238)

„Suferind eu de picioare și îmbolnăvindu-mă din pricina lor, unii dintre frații care au venit să mă cerceteze m-au întrebat să le spun pricina

---

⁴¹ În zilele noastre, pe lângă pricinile enumerate de Părinti, mai putem adăuga unele cauze declanșatoare de boli: sedentarismul, alimentația carentă și prelucrată cu aditivi alimentari, excesurile de tot felul, obezitatea, ereditatea, mediul de viață nociv, stresul, frământările repetate și îndelungi, supărările multiple, relele purtări, întâmplările sau conflictele nedorite și nefaste etc. – n.n.

⁴² Sfântul Maxim se referă la plăcerea nepermisă, egoistă, păcătoasă – n.n.

bolii. Socotesc că ei urmăreau prin aceasta două lucruri: pe de-o parte, să-mi aducă puțină mângâiere în durerea mea, pe de alta să-mi dea prilej să le grăiesc ceva ce voiam atunci, trebuie să ascultați acum despre aceasta. Căci istorisirea necazului este plăcută după trecerea lui. Pentru că și pe mare, când se stârnește furtuna, toți își istorisesc cu bucurie cele întâmplare unii altora, desfătându-se de ele.

Deci bine este, frații mei, cum mereu vă spun, să punem fiecare lucru pe seama lui Dumnezeu și să spunem că fără Dumnezeu nimic nu se întâmplă, ci fără îndoială, așa cum știe Dumnezeu că e bine și de folos, așa îl face, chiar dacă lucrul acela are în afară vreo pricină oarecare⁴⁴. De pildă: aș putea să spun că stomacul meu s-a îngreuiat pentru că am mâncat cu străinii și m-am forțat puțin pe mine însumi pentru a-i odihni (mulțumi) pe ei; și așa s-a produs o curgere în piciorul meu și de aceea mi s-a pus în lucrare reumatismul. Dar aș putea da și alte pricini. Căci nu-mi vor lipsi de voiesc. Dar cea mai sigură și folositoare este mai degrabă aceasta, că așa a știut Dumnezeu că e de folos sufletului meu, și de aceea s-a și întâmplat. Căci nu e nimic din cele ce le face Dumnezeu care să nu fie bun și toate sunt bune foarte. Deci nimeni nu trebuie să se întristeze pentru ceea ce se întâmplă. Ci toate, cum am spus, să le pună pe seama purtării de grijă a lui Dumnezeu și să se odihnească în acest gând⁴⁵. (Ava Dorotei, *Diferite învățături de suflet folositoare*, XII, 1, în *Filocalia*, vol. IX, p. 596-597)

„Un frate mirean al aceluiași mare Bătrân (Varsanufie – n.n.), fiind bătrân și el, i-a trimis cererea că vrea să stea de vorbă cu el. Iar Bătrânul i-a spus acestea: «Eu am frate pe Iisus. Dacă disprețuiești pe Iisus și te faci

⁴³ Dreapta socoteală, în toate este de preferat. Sfinții Părinți nu lansează începătorilor în cele duhovnicești exortații sau îndemnuri la o aspră nevointă și la o asceză riguroasă dintr-o dată, ci treptat, pas cu pas. Trupul fiind obișnuit cu mese pantagruelice, mâncăruri asortate și în cantități mari se poate îmbolnăvi dacă este antrenat brusc într-o asceză foarte severă, într-un post total, fără înțelepciune și discernământ. De aceea și Biserica, înaintea Postului Mare, care este cel mai lung și cel mai aspru post din cursul anului bisericesc, a rânduit „lăsatul secului” de carne și apoi de brânză, pentru ca trupul, încet-încet să se obișnuiască cu hrană mai slabă și în cantitate mai redusă – n.n.

⁴⁴ Tâlcuirea Pr. Stăniloae: Orice lucru din natură are în afară o cauzalitate naturală, de exemplu, un cutremur. Dar cauza ultimă a oricărui lucru este Dumnezeu. Căci din mulțimea de șiruri care pot rezulta din fiecare punct cauzal, Dumnezeu este Cel ce alege șirul acesta sau acela, așa cum omul poate face un rău să meargă pe o cale sau pe alta și să-l folosească la ceva sau altceva. (n. s. 1156, p. 597)

răutate minunând pe profet, îl face să spună: «Tu îi bați și ei nu simt durerea; Tu îi pierzi și ei nu vor să ia învățatură» (Ier. 5, 3). Sau pentru ca, (așa) ca în exemplul bolii trupului, răutatea păcatelor să fie descoperită chiar celui care a păcătuit, de multe ori fără să știe, și nu prietenului lui în vizită, nici celui încercat de propriile răutăți, așa cum este cazul paralizicului, căruia Domnul, în Evanghelie, îi spune: «Iată, te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău» (In. 5, 14). Dar (se întâmplă) ca infirmitățile, de multe ori, să fie lăsate și pentru scoaterea în evidență a bunătății și puterii lui Dumnezeu, pentru ca Dumnezeu să fie preamărit, ca în cazul orbului din naștere, despre care fiind întrebat Domnul: «cine a păcătuit: acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?», a răspuns spunând: «Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrurile lui Dumnezeu» (In. 9, 2-3). Iar de multe ori și pentru dovedirea firii omenești, slăbiciunea trupului este rânduită ca dovadă a puterii lui Dumnezeu, așa cum însuși Apostolul spune despre sine: «Și pentru ca să nu mă trufesc cu înălțarea descoperirilor, datu-mi-s-a mie un ghimpe în trup, un înger al satanei să mă bată peste obraz» (II Cor. 12, 7)⁵⁰. (Sf. Vasile cel Mare, *Regulile mici*, Î. 314, în PSB, vol. 18, p. 460)

„Domnul ne trimite boli pentru a ne pedepsi pentru păcatele noastre⁵⁰. Noi citim în cărțile Regilor că un om a fost atacat de boală pentru păcatele sale. El ne mai trimite încă (boli – n.n.) pentru a ne dovedi și a ne face mai străluciți; pentru aceasta îi zice Dumnezeu lui Iov: «Să nu crezi că Eu m-am purtat cu tine așa cu altă intenție decât ca să fac cunoscută și să vestesc dreptatea ta» (Iov 11, 3)». (Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, omilia XXXVIII, 1, p. 180)

„... pedepsește Dumnezeu trupul, ca să înțelească sufletul». (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre mărginita putere a diavolului*, omilia I, 4, în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință...*, p. 15)

„Nu la întâmplare, nici fără pricină, ci pe drept și cu folos a dus peste noi bătrânețe și boli. Pe drept, pentru că am căzut în păcat; cu folos,

---

⁵⁰ Ne vine greu să ni-l închipuim pe Dumnezeu Care este – așa cum susțin Părinții – „mai presus de bunătate” că îngăduie bolile și suferința provocată de ele. Însă aceste boli nu sunt o finalitate ci o unealtă pentru a ne îndepărta de adevărata durere. Dumnezeu acționează ca un Părinte și Medic: „Căci pe cine îl iubește Domnul îl ceartă, și biciuiește pe tot fiul pe care îl primește” (Evr. 12, 6). Și tot Sfântul Apostol Pavel ne recomandă: „Răbdați spre înțeleptire, Dumnezeu se poartă cu voi ca față de fii. Căci care este fiul pe care care tatăl său nu-l pedepsește?” (Evr. 12, 6-7) – n.n.

pentru ca să îndreptăm, prin lipsa aceasta și prin suferințe, mândria care ne-a venit din pricina trândăviei noastre”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii la Ana*, omilia I, în vol. *Omilii la Ana. Omilii la David și Saul. Omilii la Serafimi*, p. 11)

„Fără suferință, nici coroane; fără luptă, nici răsplată; fără stadiu, nici cinste; fără mâhnire, nici odihnă; fără iarnă, nici vară”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia a IV-a, p. 70)

„Și ascultă bine acest cuvânt ce vreau să-ți zic: Iov era om drept, nevinovat, adevărat, bun, credincios și trupul lui se pedepsi aici ca să ia plata acolo, în cer, că grăiește Dumnezeu către dânsul: «Pentru aceasta te-am lăsat să te pedepsești, ca să te arăți în lume drept pentru răbdarea ta»”. (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur*, p. 165)

„Există o boală pentru curățirea de păcate; și există o alta, pentru smerirea cugetului. Bunul și Preabunul nostru Domn și Stăpân, când vede pe unii mai trândavi în nevoiță, smerește trupul lor prin boală, ca printr-o nevoiță mai nedureroasă. Dar uneori ea vine și pentru a curăți sufletul de gânduri rele, sau de patimi”. (Sf. Ioan Scărarul, *Scara dumnezeiescului urcuș*, cuvântul XXVI, 34, în *Filocalia*, vol. IX, p. 330)

„Când te îmbolnăvești, zi: «Fericit este cel ce a fost învrednicit să fie încercat de Dumnezeu în cele prin care moștenim viața». Căci bolile le aduce Dumnezeu pentru sănătatea sufletului. Că a zis careva dintre sfinți (și am însemnat aceasta), că monahul care nu slujește Domnului în chip plăcut lui Dumnezeu și nu se nevoiește cu sârguință pentru mântuirea sufletului său, ci se poartă cu trândăvie în nevoița pentru virtuți, e lăsat, fără îndoială, de Dumnezeu, să cadă în încercări, ca să nu rămână nelucrător și din multa nelucrare să se aplece spre altele și mai rele. Pentru aceasta aruncă Dumnezeu încercări peste cei nepăsători și leneși, ca să cugete la acestea și nu la cele deșarte. Dar aceasta o face Dumnezeu mereu cu cei ce-L iubesc pe El ca să-i certe, să-i înțeleptească și să-i învețe voia Sa. Și când se roagă Lui, nu-i ascultă îndată, ci când slăbesc și învață cu adevărat că acestea li s-au întâmplat din trândăvie și nepăsare. Căci s-a scris: «Când veți întinde mâinile voastre către Mine, întoarce-voi ochii Mei de la voi și de veți spori rugăciunea voastră, nu vă voi auzi pe voi» (Is. 1, 11). Deși acestea s-au scris despre alții, fără îndoială s-au scris și despre cei care au părăsit calea Domnului.

Dar dacă spunem că Dumnezeu e mult milostiv, pentru ce bătând neîncetat la ușa și rugându-ne în încercări nu suntem auziți, ci trece cu vederea cererea noastră? Despre aceasta ne învață proorocul care zice: «Nu mâna Domnului e prea mică pentru ca să ne miluiască, nici urechea Lui grea la auzire, ca să ne audă, ci păcatele noastre ne-au despărțit de El și fărădelegile noastre au întors fața Lui ca să nu ne audă» (Is. 59, 1). Adu-Ți aminte de Dumnezeu în toată vremea și-Și va aduce și El aminte când vei cădea în cele rele.

Firea ta s-a făcut primitoare de rele și multe s-au făcut ispitele lumii acesteia; și nu sunt departe de tine relele, ci izvorăsc din lăuntrul tău și de sub picioarele tale. Și nu ieși din locul în care te-ai așezat, și când Dumnezeu va voi, vei fi izbăvit de ele. Și pe cât sunt de apropiate genele între ele, pe atât sunt și ispitele apropiate de oameni. Iar acestea le-a rânduit Dumnezeu într-o înțelepciune pentru folosul tău, ca să bați cu răbdare la ușa Lui și, de frica necazurilor, să se sădească pomenirea Lui în cugetul tău și să te apropii de El prin rugăciuni și să se sfințească inima ta prin pomenirea Lui neîncetată. Iar rugându-te tu, El te va auzi. Și vei afla că Dumnezeu este Cel ce te izbăvește și vei simți pe Cel ce te-a făcut și-ți poartă de grijă și te păzește și a făcut pentru tine lumea cea îndoită: pe una, ca învățătoare și povățuitoare vremelnică; pe cealaltă, ca locuință părintească și ca moștenire veșnică a ta”. (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoițe*, cuvântul V, în *Filocalia*, vol. X, p. 50-51)

„*Întrebare către același mare Bătrân* (Sf. Varsanufie): «Sufăr cumplit de reumatism la picioare și la mâini și fiindcă mă tem de nu cumva sunt de la demoni, spune-mi Părinte de este așa ... »

Răspuns: Nu fi trist, iubitul meu. Nu e de la demoni cum socotești, ci e un reumatism îngăduit de voința pedagogică a lui Dumnezeu spre îmbunătățirea noastră, dacă îl primim cu mulțumire. N-a fost Iov un prieten adevărat al lui Dumnezeu? Și sfârșitul răbdării l-a dus la o slavă de neînchipuit. Rabdă deci și tu puțin și vei vedea slava lui Dumnezeu”. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovnicești*, 78, în *Filocalia*, vol. XI, p. 114-115)

„... Iisus știe mai bine decât noi ce e de trebuință și de folos fiecărui om: unuia să ia plata răbdării, ca Iov; altora, să ia plata slujirii, ca Evloghie cel dintre avocați. Deci să nu ceri nimic de la Dumnezeu prin slujitorii Lui decât ajutor și ascultare. «Căci cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui» (Mt. 10, 22) în Hristos Iisus, Domnul nostru. Căci El va avea grijă de noi în veci. Amin. Nu știi ce a spus Domnul Sfântului

dacă îngerul lui Satana i-a fost dat Apostolului, ca să-l pedepsească, de teamă ca acesta să nu se înalțe, cu atât mai mult nouă care trăim în mândrie însuși Satana ne este dat pentru a ne călca în picioare până când ne vom smeri»”. (*Pateric. Ziceri inedite ale Părinților pustiei*, p. 204)

„În Ortodoxie, lucrurile nu sunt neclare și aproximative, ci sunt foarte bine trasate și precizate. Există o etapă premergătoare, o etapă a pregătirii și o etapă a rezultatelor. Durerea pe care omul o primește cu voia sa și prin libera sa alegere, prin nevoițele ascetice – nu că am fi masochiști și am dori durerea în mod bolnăvicios –, este ca un doctor tămăduitor al suferințelor noastre. Asumându-ne nevoițele ascetice, ne punem pe făgaș normal, ne îndreptăm comportamentul și ne curățim de patimile murdare. Această atitudine a omului nu are rolul de a-L liniști pe Dumnezeu, pentru că El nu are nevoie de pocăința noastră, nici de priveghere, nici de posturi, nici ca noi să suferim, ci, procedând astfel, ne ajută pe noi înșine. Ca să mă exprim mai simplu, dacă o să mănânc mult, atunci o să dorm mult și o să vorbesc mult. Un compromis atrage altul după sine. Nu că nu pot mânca, dormi sau sta la discuții, dar le înfrânez cu plăcere, pentru că astfel, îmi sporesc starea de trezvie. Durerea nevoiței duce la o stare de liniște, de limpezime, de acalmie, de speranță și de putere de rezistență. Atunci când omul nu-și asumă acest fel de asceză sau atunci când ea nu joacă în viața lui un rol principal, Dumnezeu mai îngăduie să fie supărat de vreo boală, vreo calomnie, vreo acuzație sau greutate, toate acestea din dragoste, pentru că este părinte iubitor și nu vrea să-i chinuiască pe oameni, ci numai să-i ajute, pentru ca, prin greutăți, să se ridice acolo unde ar fi ajuns dacă și-ar fi asumat asceza. Iar dacă omul este bun, se folosește de greutăți ca să se cunoască pe sine, să-și cunoască posibilitățile. Unul ca acesta Îi va mulțumi lui Dumnezeu și va îndura suferința, greutățile și bolile fără să cârtească (spunea părintele Moise Aghioritul – n.n.)”. (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 88)

De ce sunt atinși de diverse boli chiar și cei sfinți

„Să nu spui în sinea ta: pentru ce n-a dăruit Dumnezeu sfinților ceea ce-i putea veseli? Dar aceasta ar fi însemnat să-i lase neexercitați (nedeprinși) și nu le-ar fi venit buna existență ca preț al virtuții, ca starea fericită și bogăția strălucită a darurilor. Ea le-ar fi fost mai degrabă un rod al pornirii unei voințe nesupuse încercărilor. Dar ei trebuiau să se arate mai degrabă probați și vrednici în fața lui Dumnezeu prin înseși faptele lor. Și să fie și celor de după ei pildă și chip clar al trebuinței de-a voi să fie foarte iubitori de fapte și riguroși în ele, spre a înțelege că celor ce trăiesc

o viață fără greutate și vrednică de dispreț, nu li se cuvine nici o răsplată, ci darurile cele mai deosebite le vin celor foarte iubitori de osteneală, care au prețuit mai mult dobândirea bunătăților (cerești – n.n.), decât dulcele vieții. Așa a spus careva dintre înțelepți: «Fiule, de te apropii să slujești Domnului, pregătește-ți sufletul de încercare, îndreaptă-ți inima ta și rabdă» (Înt. Sir. 2, 1). Căci «răbdarea naște probare, iar probarea nădejdea, iar nădejdea nu rușinează», după cum s-a scris.» (Sf. Chiril al Alexandriei, Glafire la Facere, Cartea a Cincea a Glafirelor la Facere, 1, în PSB, vol. 39, p. 168)

„De vezi că unui drept îi merge rău, adu-ți aminte de Iov! Oricât de drept ar fi acela, nu va fi mai drept decât Iov, nici măcar pe departe! Oricât de multe nenorociri l-ar lovi, nu-l vor lovi atâtea câte l-au lovit pe Iov!

Să ne amintim de acestea, și să încetăm de a învinui pe Dumnezeu, știind bine că Dumnezeu nu-l lasă pe un om drept să sufere pentru că l-a părăsit, ci pentru că vrea să-l încununeze și să-l facă mai strălucitor». (Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre mărginita putere a diavolului*, omilia I, 7-8, în vol. *Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință...*, p. 25)

„Eu pot zice că opt sunt motivele suferinței sfinților. Pentru aceea, ascultați-le pe toate cu luare aminte, știind că nici o iertare sau ușurare nu vom avea dacă suntem scandalizați de întâmplările vremelnice, ale căror cauze fiind multe, totuși de nici una să nu fim tulburați.

Așadar, primul motiv este pentru a împiedica, ca nu cumva virtuțile mărețe și lucrurile minunate ale sfinților să le inspire mândrie.

Al doilea, ca lumea să nu-i cinstească mai mult decât trebuie a-i cinsti ca oameni și ca să nu-i privească ca zei mai curând decât ca simpli muritori.

Al treilea, pentru ca puterea lui Dumnezeu să strălucească mai mult servindu-se pentru a învinge și a răspândi credința în numele Său de oameni încercați de nenorociri și persecutați din toate părțile.

Al patrulea, pentru ca răbdarea sfinților însăși să apară cu mai multă strălucire și ca să se vadă că ei nu servesc lui Dumnezeu din interes, ci pentru că au pentru El o iubire curată, pentru că, în mijlocul tuturor nenorocirilor lor, ei Îi sunt devotați totdeauna.

Al cincilea, pentru a ne gândi la învierea morților, căci când se vede un drept, plin de merite, neieșind din viață decât după ce a suferit nenumărate nenorociri, omul se gândește fără voia sa la o judecată viitoare, și își zice în sine însuși: dacă oamenii nu lasă niciodată fără răsplată pe acei care lucrează pentru ei, cu cât mai mult Dumnezeu nu va lăsa niciodată

fără răsplată pe acei care s-au sfârșit de suferințe și de munci pentru El? Dacă însă nu e posibil ca să-i lipsească de răsplata lor, este netăgăduit că neprimind-o în această lume, o vor primi în alta.

Al șaselea, pentru ca acei care suferă nenorociri să fie încurajați și mângâiați văzând că cele mai strălucite și sfinte persoane au suferit la fel și chiar mai mari nenorociri.

Al șaptelea, pentru ca atunci când suntem îndemnați să privim virtutea dreptilor, și când ni se zice: imitați pe fericitul Petru, imitați pe fericitul Pavel, mărimea faptelor lor să nu ne facă a crede că au fost de o altă natură decât a noastră și că ne e cu neputință de a imita aceste mari modele.

Al optulea, în fine, pentru a vă arăta în ce constă cu adevărat fericirea și nefericirea, care sunt persoanele ce trebuie să fie numite fericite și care nefericite.

Acestea sunt motivele pentru care Dumnezeu îngăduie ca dreptii să fie necăjiți pe pământ”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 16-17)

„Astfel, când vezi un om cu o mare înțelepciune și cu o mare virtute, un amic al lui Dumnezeu, zăcând sub greutatea nenorocirilor, nu te scandaliza. Când vezi un om ocupat cu lucruri spirituale, împiedicat într-o întreprindere folositoare, nu fi nici surprins, nici tulburat. Nu se găsesc decât oameni slabi care să zică: unul, mergând spre a vizita locurile sfinte cu scopul de a încuraja pe săracii din Ierusalim, a pierit prin naufragiu; un altul, pentru același scop, a căzut în mâinile tâlharilor, a pierdut totul, cu anevoie s-a putut scăpa pe sine. Ce vom răspunde la acestea? Nici una din aceste întâmplări nu trebuie să ne întristeze. Căci chiar dacă a naufragiat, totuși el are tot meritul și culege tot fructul bunei sale întreprinderi: el n-a crutat nimic din ce a putut, a strâns bani, i-a pus la păstrare, i-a luat și s-a îmbarcat; nenorocirea care a făcut să înlătore planul său, nu trebuie a-i fi imputată.

Dar pentru ce Dumnezeu a îngăduit aceasta? Pentru ca să încerce virtutea lui. Da, dar binefacerile din partea lui sunt acum pierdute pentru săraci. Credeți că aveți voi mai multă grijă de săraci decât Dumnezeu, Care i-a făcut? Dacă ei sunt lipsiți de acest ajutor, El poate să le dea altele mai îmbelșugate.

Să n-avem deci cutezanță de a-i cere socoteală de purtarea Sa, să-L mărim în toate și să credem că El nu îngăduie oarecare întâmplări decât din prevederile adânci ale înțelepciunii Sale”. (Sf. Ioan Gură de Aur, *Primele patru omilii despre statui*, omilia I, p. 25-26)

„Vezi, aşadar, că atunci când a văzut că Iov era plin de fapte bune, diavolul a avut ceva de spus împotriva lui. «Oare degeaba se teme Iov de Dumnezeu?» Dar când, în atâtea nenorociri, Iov s-a arătat îndelung-răbdător, diavolul şi-a acoperit ruşinat chipul şi a fugit, nemaiaivând nimic a spune împotriva lui Iov.

Aşadar, atunci când vezi vreun om drept care, deşi are multe virtuţi, este încercat de nenumărate nenorociri, să nu te miri. Şi când vezi că cineva care face multă milostenie şi multe fapte plăcute lui Dumnezeu, ajunge să cadă în ispită sau este pândit de primejdii, să nu te întrebi de ce. Motivul pentru care se întâmplă așa ceva este atacul diavolului, care aruncă ispite asupra omului aceluia. Vei întreba: «Cum de a îngăduit Domnul așa ceva?». Ca să pună pe capul celui drept mai multe cununi şi ca să-l pedepsească mai mult pe diavol”. (Sf. Ioan Gură de Aur, în vol. *Problemele vieţii*, p. 268-269)

„*Întrebare:* «Unii din bătrânii din mănăstire au întrebat pe acelaşi Bătrân: Te rugăm să ne spui, Stăpâne ..., pentru ce s-a îmbolnăvit Ava de umflături roşii, când să se sfârşescă?»».

Răspuns: ... Cât priveşte umflăturile roşii şi despre boală, ele i-au venit Avei pentru că a luat odată slavă de la oameni peste măsură; deci pentru ca să nu-l îndumnezeiască oamenii. De fapt, el s-a făcut părtaş cu adevărat de Sfântul Duh şi de desăvârşire. De aceea a acoperit Dumnezeu, prin aparenţa aceasta, slava omului, ca să prisosească şi mai mult în el slava lui Dumnezeu”. (Sf. Varsanufie, *Scrisori duhovniceşti*, 599, în *Filocalia*, vol. XI, p. 553)

„... de cele mai multe ori, cei pe care oamenii îi consideră desăvârşiţi au încă, în ochii Creatorului suprem, ceva imperfect. Tot astfel, nepricepuţi, privim adesea statuile sculptate şi încă neterminate, laudându-le deja ca şi cum ar fi perfecte, însă maestrul le mai cercetează şi le şlefuieste încă; deşi aude că e laudat, totuşi nu încetează să le retuşeze, îndreptându-le”. (Sf. Grigore cel Mare, *Dialoguri despre moarte*, p. 52)

„Un oarecare Ştefan, libian de neam, şedea de şaizeci de ani pe coasta Marmarica şi Mareotului⁵⁴. Ajuns nevoitor la culme şi la multa dreaptă socoteală, s-a învrednicit de harisma că oricine se întâlnea cu el, stăpânit

---

⁵⁴ Notă Pr. Stăniloae: Marmarica, regiunea maritimă între Egipt şi Cirene. Mareotu - parte din Libia, vecină cu Egiptul (n. s. 52, p. 61)

întâlnirea noastră cu Dumnezeu Cel viu (mărturisea părintele Moise Aghioritul – n.n.)”. (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 87-88)

A fi bolnav este o cercetare dumnezeiască și un dar dumnezeiesc⁵⁵

„...cu timpul, încet-încet, ai început să-ți dai seama că Mântuitorul era Cel Care, în folosul tău, te punea la încercare, speriiindu-te cu câte-o suferință, dar Care te scăpa și te ocrotea”. (Sf. Vasile cel Mare, *Epistole*, epist. 45, I, în PSB, vol. 12, p. 201)

„Calea lui Dumnezeu e crucea de fiecare zi, căci nimeni nu s-a suit la cer cu răsfăt (cu tihnă). Calea tihnei știm unde sfârșește, iar pe cel ce se scufundă pe sine în Dumnezeu nu-l vrea Dumnezeu să fie niciodată fără grijă. Însă el trebuie să fie cu grijă pentru adevăr. Dar și din aceasta se cunoaște că este sub grija lui Dumnezeu, că-i trimite pururea suferințe”. (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoițe*, cuvântul IV, în *Filocalia*, vol. X, p. 42)

„Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dat multe boli⁵⁶. De multe ori îi spun: «Hristoase al meu, iubirea Ta nu are hotar!». E o minune cum de mai trăiesc. Printre alte boli ale mele, am și cancer la hipofiză. S-a făcut acolo o tumoare care crește și apasă pe nervul optic. De-asta nu mai văd acum. Mă doare înfricoșător. Mă rog, însă, ridicând Crucea lui Hristos cu răbdare. Vedeți inima mea cum este? S-a mărit, nu mai este cum era. Este tot din pricina cancerului la cap. Și cu cât merg, o să se înrăutățească. Se va mai mări, o să-mi fie greu să vorbesc. Mă doare mult, sufăr, dar este foarte frumoasă boala mea. O simt ca iubire a lui Hristos. Mă străpung la inimă și mulțumesc lui Dumnezeu. Este pentru păcatele mele. Sunt păcătos și Dumnezeu Se străduiește să mă curățească⁵⁷.”

⁵⁵ O sumedenie de sfinți care au răbdat supliciile bolii nu se plâneau de această dureasă stare, ci își exprimau convingerea că dacă noi am ști cât de folositoare sunt suferințele pentru suflet, le-am primi ca pe cele mai mari daruri – n.n.

⁵⁶ Notă Ierom. Evloghie Munteanu: Cuviosul Bătrân a suferit de următoarele boli: infarct miocardic, insuficiență renală cronică, ulcer cu nișă (cu repetate gastroragii), cataractă, herpes zosterial pe față, dermatită stafilococică pe mână, hernie inghinală (cu dese strangulări), gușă endemică cronică, adenom la hipofiză (p. 367).

⁵⁷ Se vede aici marea smerenie a acestui cuvios părinte îmbunătățit duhovnicește și harismatic – n.n.

Atunci când eram de șaisprezece ani, Îl rugam pe Dumnezeu să-mi dea o boală grea, un cancer, ca să mă doară pentru iubirea Lui și să-L slăvesc în durere. Multă vreme m-am rugat așa. Dar Bătrânul meu mi-a spus că asta este egoism și astfel Îl constrâng pe Dumnezeu. Dumnezeu știe ce-o să facă. Așa că n-am mai stăruit. Vedeți însă că Dumnezeu n-a uitat cererea mea și mi-a dat această binefacere după atâția ani!

Acum nu-L rog pe Dumnezeu să-mi ia ce I-am cerut. Mă bucur că o am, ca să fiu și eu părtaș la Patimile Lui, din multa mea iubire. Am certarea lui Dumnezeu. «Căci pe cine îl iubește, Domnul îl ceartă» (Evr. 12, 6). Boala mea este o deosebită bunăvoință a lui Dumnezeu, Care mă cheamă să pătrund în taina iubirii Lui și prin harul Lui să mă străduiesc să-I răspund. Dar eu nu sunt vrednic. O să-mi spuneți: «Toate astea pe care ți le descoperă Dumnezeu nu te fac vrednic?» Acestea mă judecă. Pentru că ele sunt ale harului lui Dumnezeu. Nu-i nimic al meu. Dumnezeu mi-a dat multe harisme, dar eu nu am răspuns, m-am dovedit nevrednic. Strădania, însă, n-am părăsit-o. Poate că Dumnezeu o să-mi dea ajutorul Lui, ca să mă dăruiesc iubirii Sale.

Pentru aceasta nu mă rog ca să mă facă Dumnezeu bine. Mă rog să mă facă mai bun. Sunt încredințat că Dumnezeu știe că mă rog. Însă mă rog pentru sufletul meu, ca să-mi ierte păcatele. Nu iau medicamente, nici n-am mers la operație, nici la analize. O să-L las pe Dumnezeu să rânduiască. Singurul lucru pe care-l fac este să mă străduiesc să devin bun. Asta să vă rugați pentru mine. Harul lui Dumnezeu mă ține. Mă străduiesc să mă dăruiesc lui Hristos, să mă apropii de Hristos, să mă unesc cu Hristos. Asta o doresc, dar n-am izbutit-o încă – n-o spun din smerenie. Dar nu-mi pierd îndrăzneala. Stăruie. Mă rog să-mi ierte Dumnezeu păcatele. Am auzit pe mulți spunând: «Nu pot să mă rog». Eu așa ceva n-am pățit. Numai în ziua neascultării mele în Sfântul Munte am pățit asta.

Nu mă frământă dacă și cât trăiesc. Asta am lăsat-o în seama iubirii lui Dumnezeu. Se întâmplă de multe ori ca cineva să nu vrea să-și aducă aminte de moarte. Este pentru că dorește viața. Aceasta este, dintr-un punct de vedere, o dovadă a nemuririi sufletului. Însă, «și dacă trăim, și dacă murim, ai Domnului suntem» (Rom. 14, 8). Moartea este puntea care ne va duce la Hristos. Îndată ce închidem ochii, îi vom deschide în veșnicie. Ne vom înfățișa înaintea lui Hristos. În cealaltă viață vom trăi «mai întipărit» harul lui Dumnezeu». (*Ne vorbește părintele Porfirie*, p. 367-369)

„Un bătrân adeseori pătimea și se îmbolnăvea. Și s-a întâmplat într-un an să nu se îmbolnăvească și s-a întristat cumplit și plângea, zicând: «M-a părăsit Dumnezeu și nu m-a cercetat!»». (*Patericul ce cuprinde în sine cuvinte folositoare ale Sfinților Bătrâni*, p. 479)

„Un călugăr bătrân spunea:

A fi bolnav este pentru cineva o cercetare dumnezeiască. Boala e cel mai mare dar de la Dumnezeu. Singurul lucru pe care omul îl poate oferi lui Dumnezeu este durerea”. (Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, p. 408)

„Unul dintre părinți povestea următoarele:

Odată pe când mă aflam în Alexandria, am intrat în biserica unui martir ca să mă închin și am văzut o femeie iubitoare de Dumnezeu ce părea văduvă după hainele pe care le purta și care era însoțită de slujitori și slujitoare. Ținându-se de grilajul de fier ce împrejmuia locul unde se afla mucenicul, îi spunea cu putere: «M-ai părăsit, Doamne, ai milă de mine, Stăpâne iubit!», și striga atât de tare încât din cauza vocii și a plâsetelor acesteia a trebuit să părăsesc rugăciunea și să am grijă de ea, deoarece mult m-au mișcat cele pe care le-am auzit.

Am presupus că era o văduvă nedreptățită de către cineva; devreme ce eu aveam cunoștințe printre oficialitățile ce se aflau la conducerea provinciei, am așteptat-o să își termine rugăciunea, ca să o ajut cumva. Am chemat un slujitor de-al ei căruia i-am spus: «Cheam-o aici pe stăpâna ta». Când s-a apropiat de mine i-am spus ceea ce am gândit. Femeia a izbucnit iarăși în plâns și a spus: «Nu știi, părinte, care e problema mea? M-a părăsit Dumnezeu și nu m-a cercetat. S-au împlinit trei ani și nu m-am îmbolnăvit nici eu, nici vreunul dintre slujitorii mei, nici vreunul din casa mea și cred că Dumnezeu Și-a întors fața de la mine din cauza păcatelor pe care le-am făcut. De aceea plâng, ca să mă cerceteze repede Dumnezeu pe măsura milostivirii Sale».

Surprins de un așa suflet înțelept, am făcut rugăciune pentru ea și am plecat dând slavă lui Dumnezeu”. (*Pagini necunoscute de Pateric*, p. 16-17)

„Dumnezeu îngăduie să vină asupra omului diferite boli, iar noi trebuie să le primim cu răbdare, fără cărtire, ca pe o binecuvântare”. (Cuviosul Paisie Aghioritul, *Mica filocalie*, p. 31)

„Despre boli spunea (Moș Panais Hagiionas, nevoitor din Grecia – n.n.) că sunt «iubirile lui Dumnezeu»⁵⁸. (Klitos Ioannidis, *Patericul secolului XX*, p. 360)

---

⁵⁸ Mărturisirea această butadă Stavros Pieridis, în dialog cu Klitos Ioannidis – n.n.